

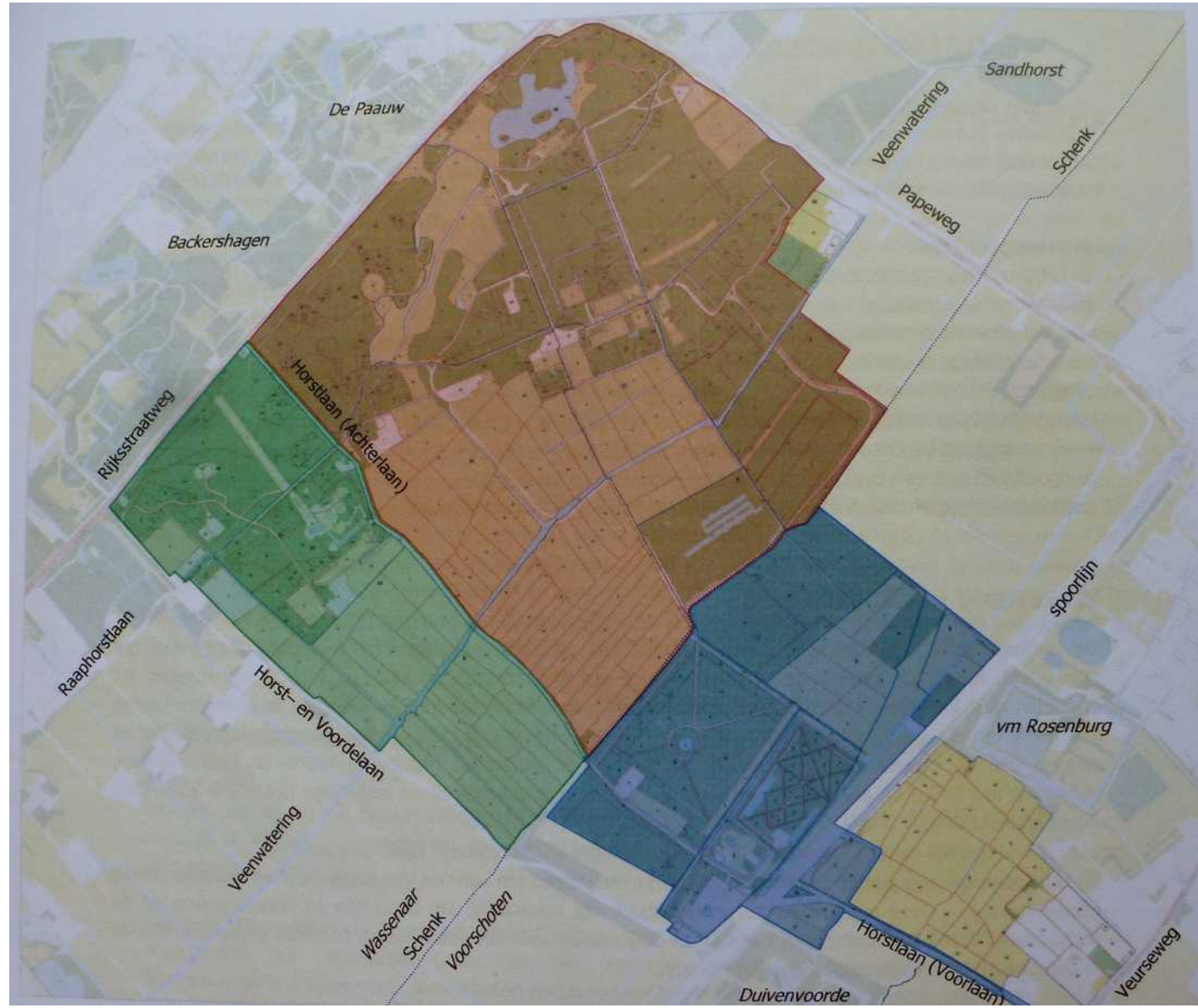
Koninklijke Landgoederen De Horsten

Geomorfologie en enige (landschaps)geschiedenis

Dag van de Duinen 27 juni 2025

Hein Krantz

De sinds 2003 rijksbeschermden onderdelen van De Horsten
blauw: Ter Horst, bruin: Raaphorst, groen: Eikenhorst, geel: niet beschermd.

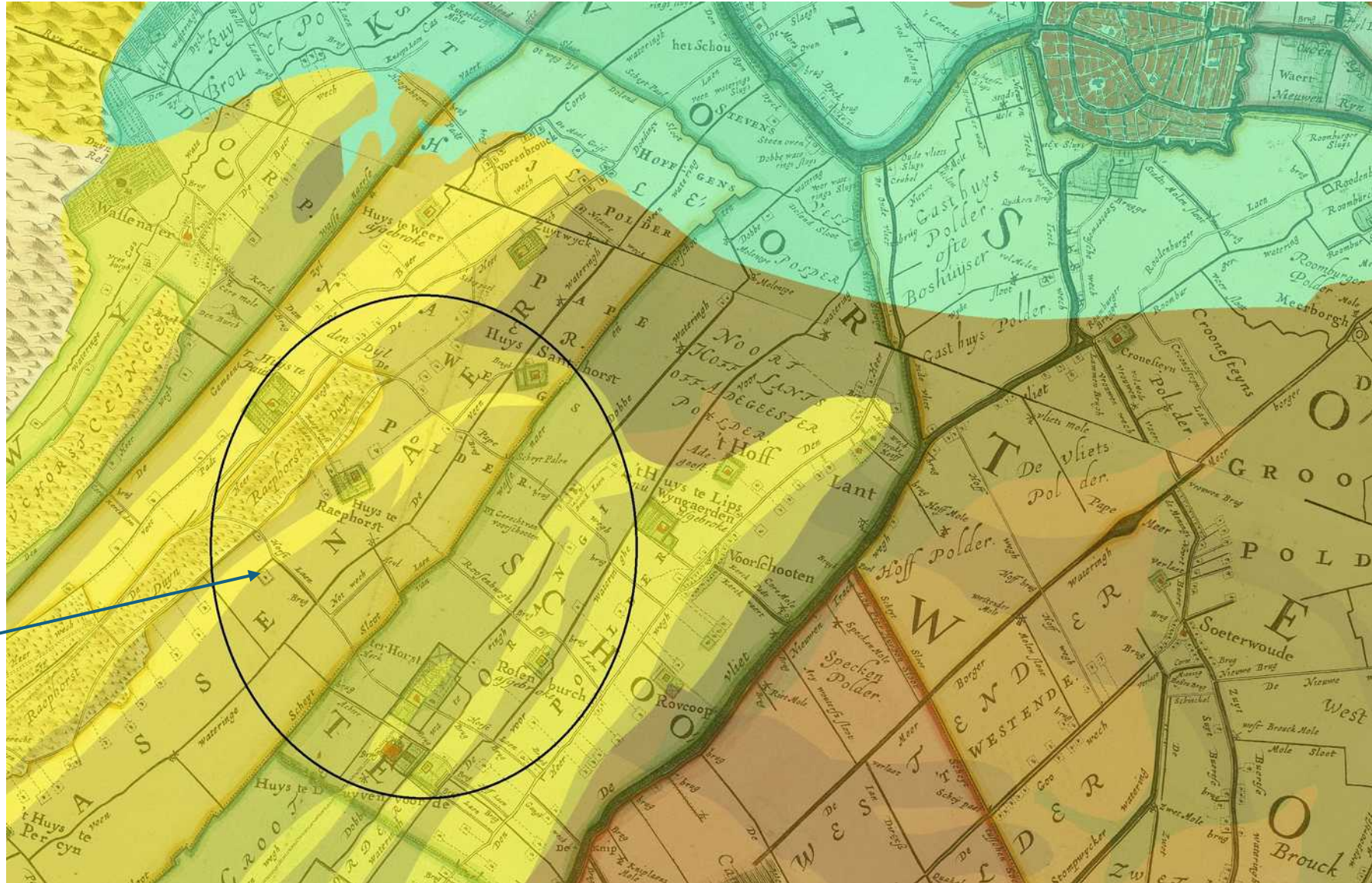

Oud Archief Rijnland

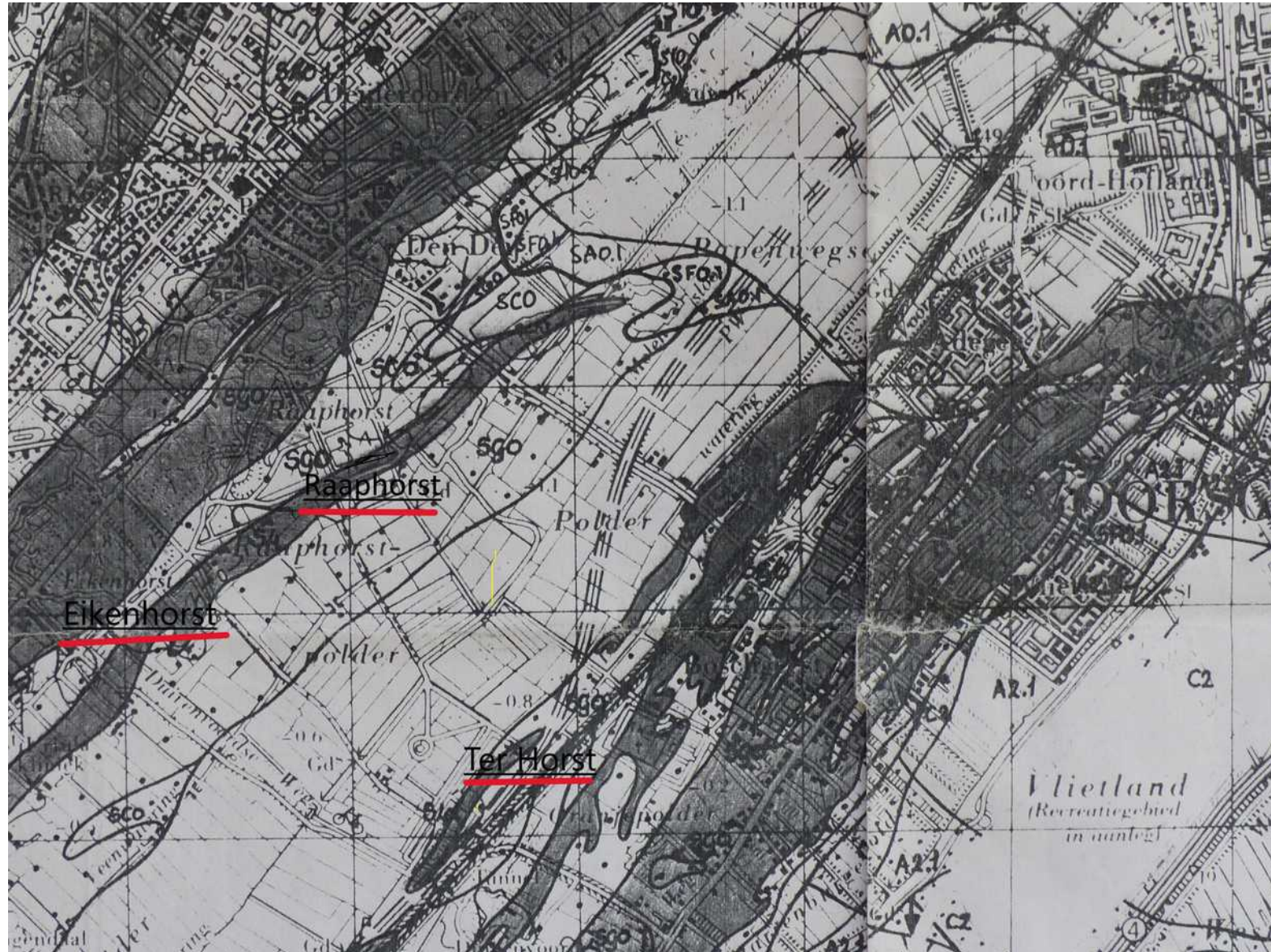
lichtgeel: zand van de strandwal; donkergeel: veen in de strandvlakte

lichtgeel: zand van de strandwal; donkergeel: veen in de strandvlakte

Eikenhorst

Strandwallen op topografische kaart 1985

De Horsten,

bestaande uit de afzonderlijke buitenplaatsen Ter Horst, Raaphorst en Eikenhorst:

- Ter Horst, stamslot van de van Wassenaers. Eerste zekere vermelding 1258, vooralsnog 1203 als eerste vermelding niet onderbouwd.
Bijbehorende gronden meer dan 85 ha.
- Raaphorst, stamslot van de van Raephorsten, eerste zekere vermelding ca 1230, eerste kasteel mogelijk 1221.
Bijbehorende gronden ca 85 ha.
- Eikenhorst in 1557 als leen van Raaphorst afgesplitst, ruim 30 ha.

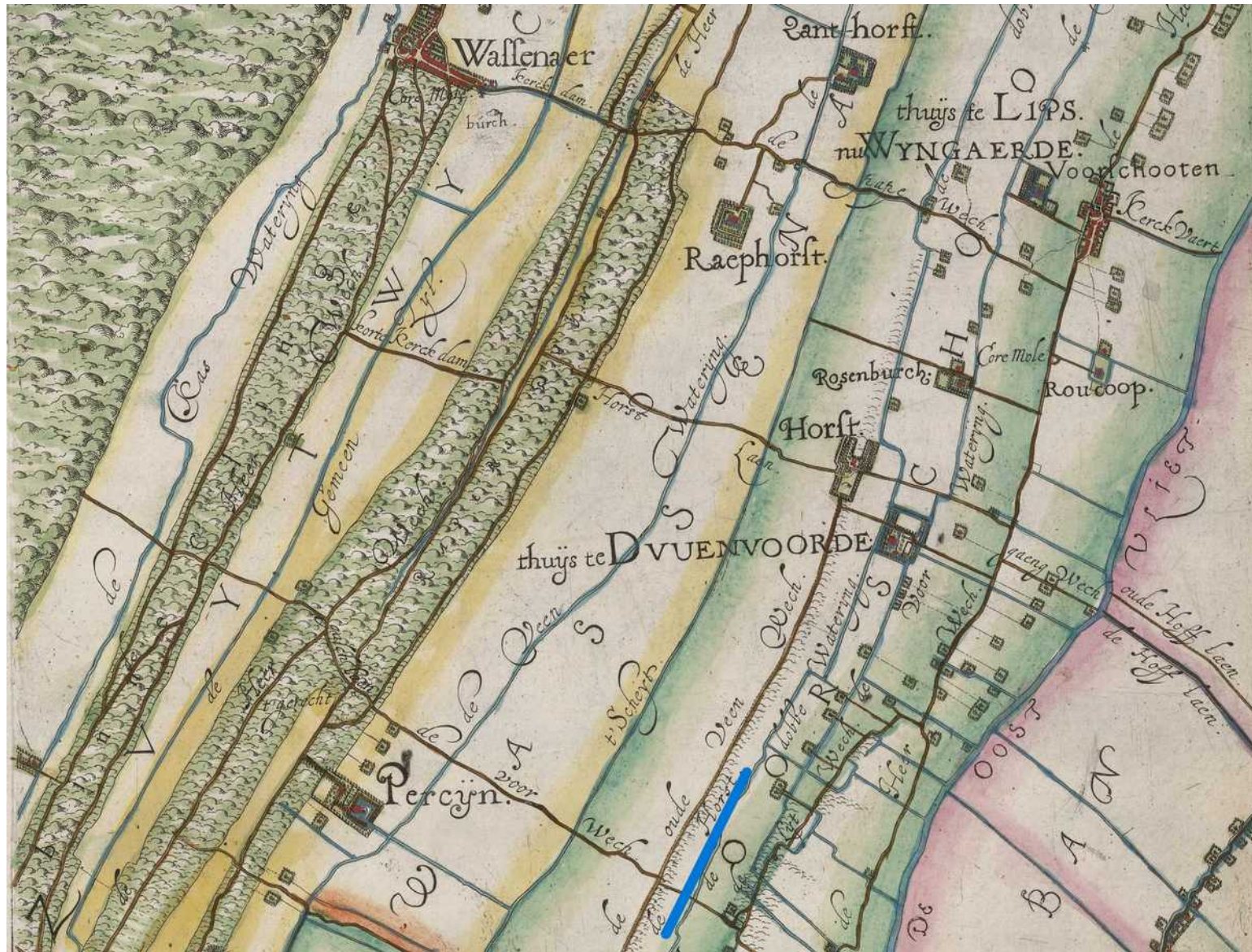
Waar komt de naam Ter Horst vandaan?

Op de kaart van 1615 is een smal (strand)walleetje te zien, waar Ter Horst op ligt. Dit walleetje heet 'de Horst.'.

'Horst' is een historische benaming voor een met kreupelhout of hakhout begroeid, hoger gelegen stuk grond.

'Ter Horst' betekent dan 'op de Horst' en de Horstlaan is de laan die op de Horst uitkomt (dus niet op Ter Horst!), zoals de Kerkstraat op de kerk uitkomt.

Detail 'de Horst' 1615

eigenaars Ter Horst en hun werkzaamheden aan het landschap

- 1258 – 1615 periode van Wassenaer-de Ligne. Weinig tot niets bekend van hun werkzaamheden.
- 1615-1700 periode Van Ruijtenborg-Pauw. Zij maken van Ter Horst een bewoonbare hofstede met een in classicistische stijl aangelegd park, in trapeziumvorm vanwege de vorm van het onderliggende strandwalletje, maar de wandelaar ervaart het trapezium niet als afwijkend van de ideale vorm ('hoe ga je om met de scheefheid de dingen').

Vierde kwart 17e eeuw begin aanleg (elzen)hakhout.

- 1700-1766 periode Sluijsken-De Blocq van Kuffeler. Verdere verfraaiing van het park. Zie kaart 1743.
- 1766-1838 periode Cau. Uitbreiding grondgebied Ter Horst tot huidige omvang. Uitbreiding hakhoutareaal. Rond 1820 waarschijnlijk omvorming naar essenhakhout.

Ter Horst 1671, met noordpijl

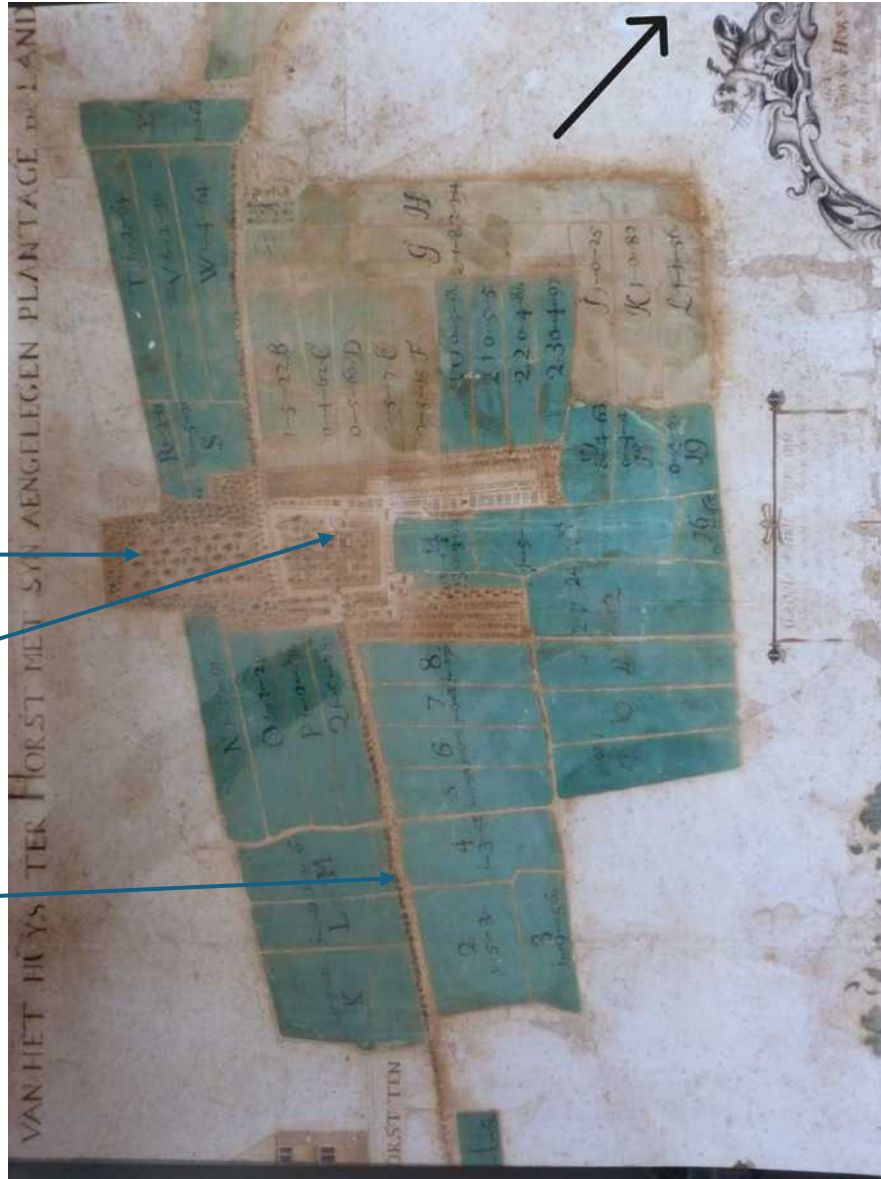
Koninklijke Verzamelingen, Den Haag

De verschillende kleuren
groen
en de letters duiden aan
welke grond bij welke
boerderij hoort

Boomgaard

Huis Ter
Horst

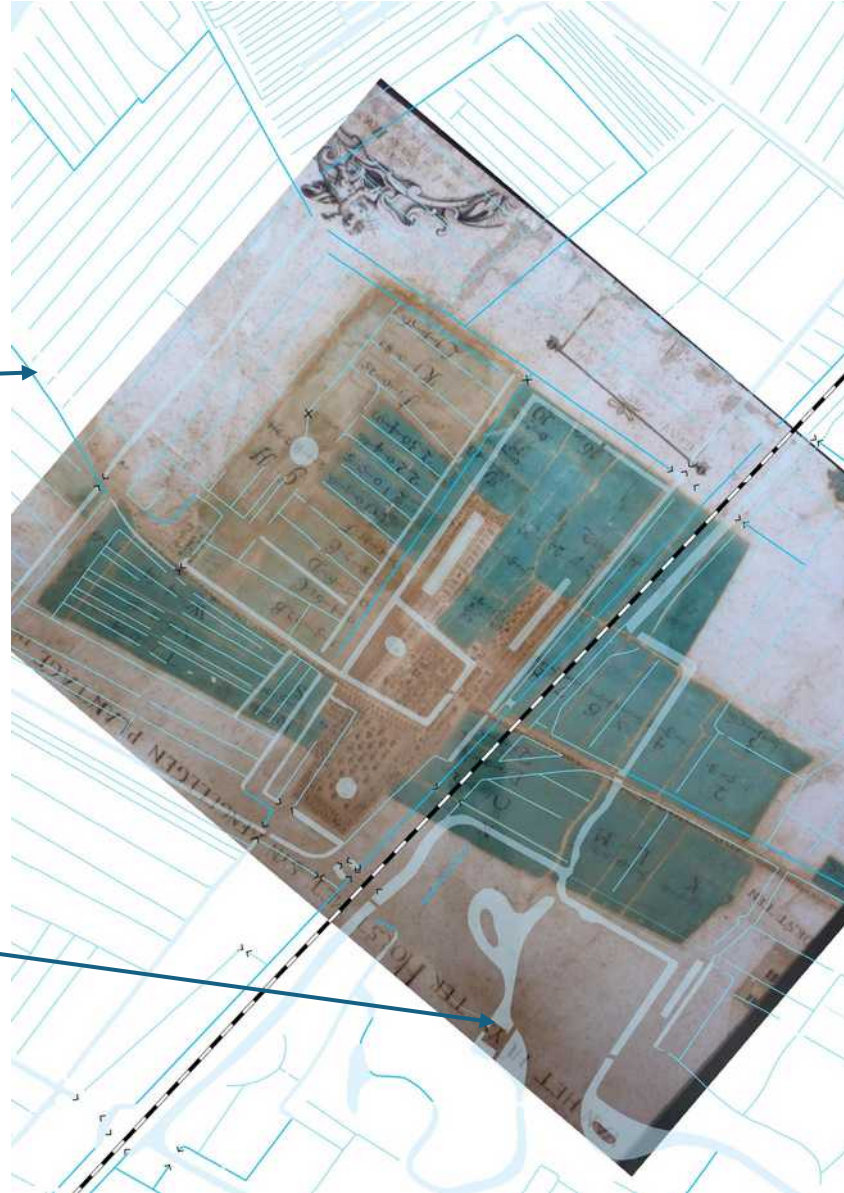
Horstlaan
(voorlaan)

Kaart 1671 op huidige topografie

Horstlaan
(agterlaan)

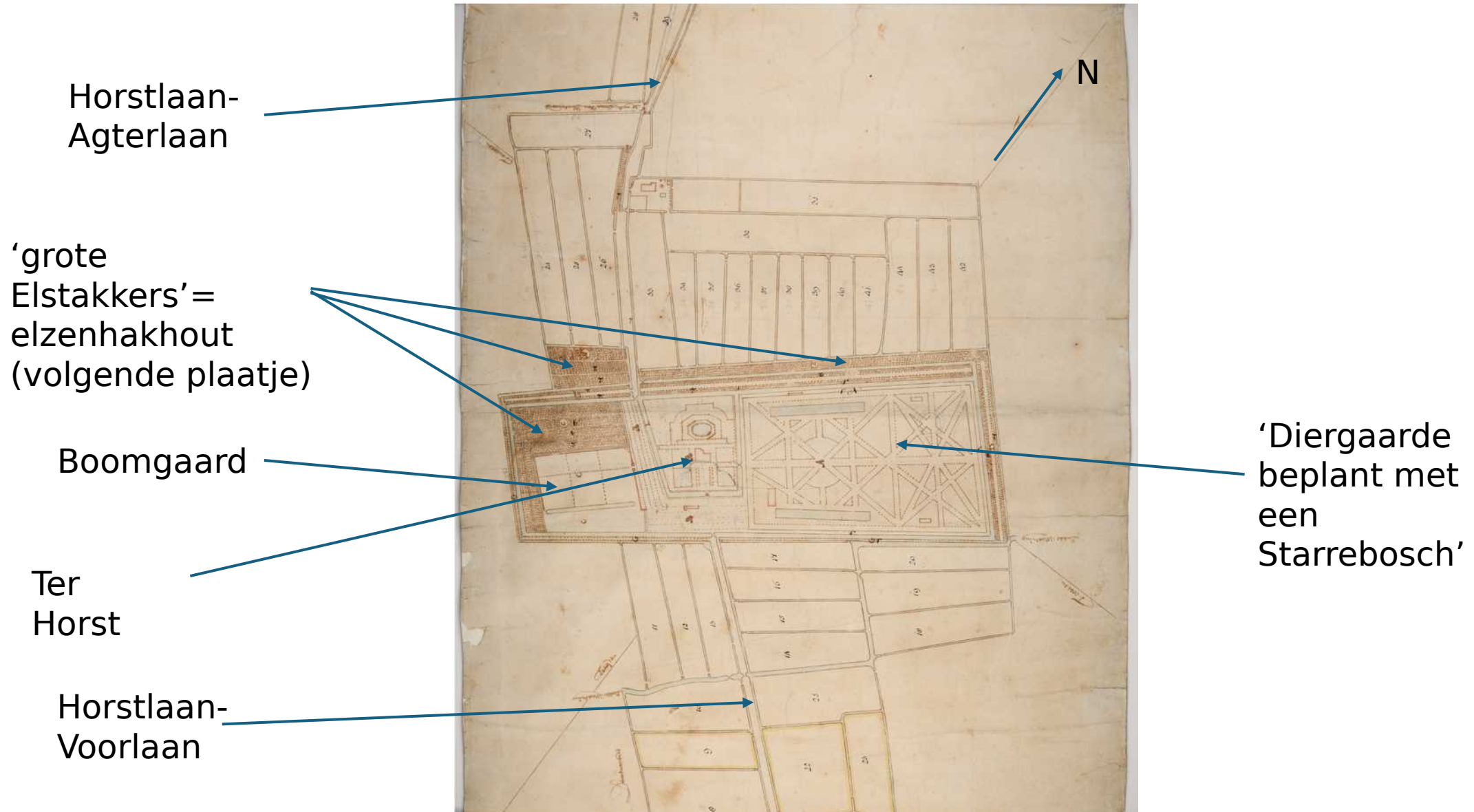
Kasteel
Duivenvoorde

Spoorlijn Den
Haag-Leiden

Ter Horst ca 1672

Koninklijke Verzamelingen, Den Haag

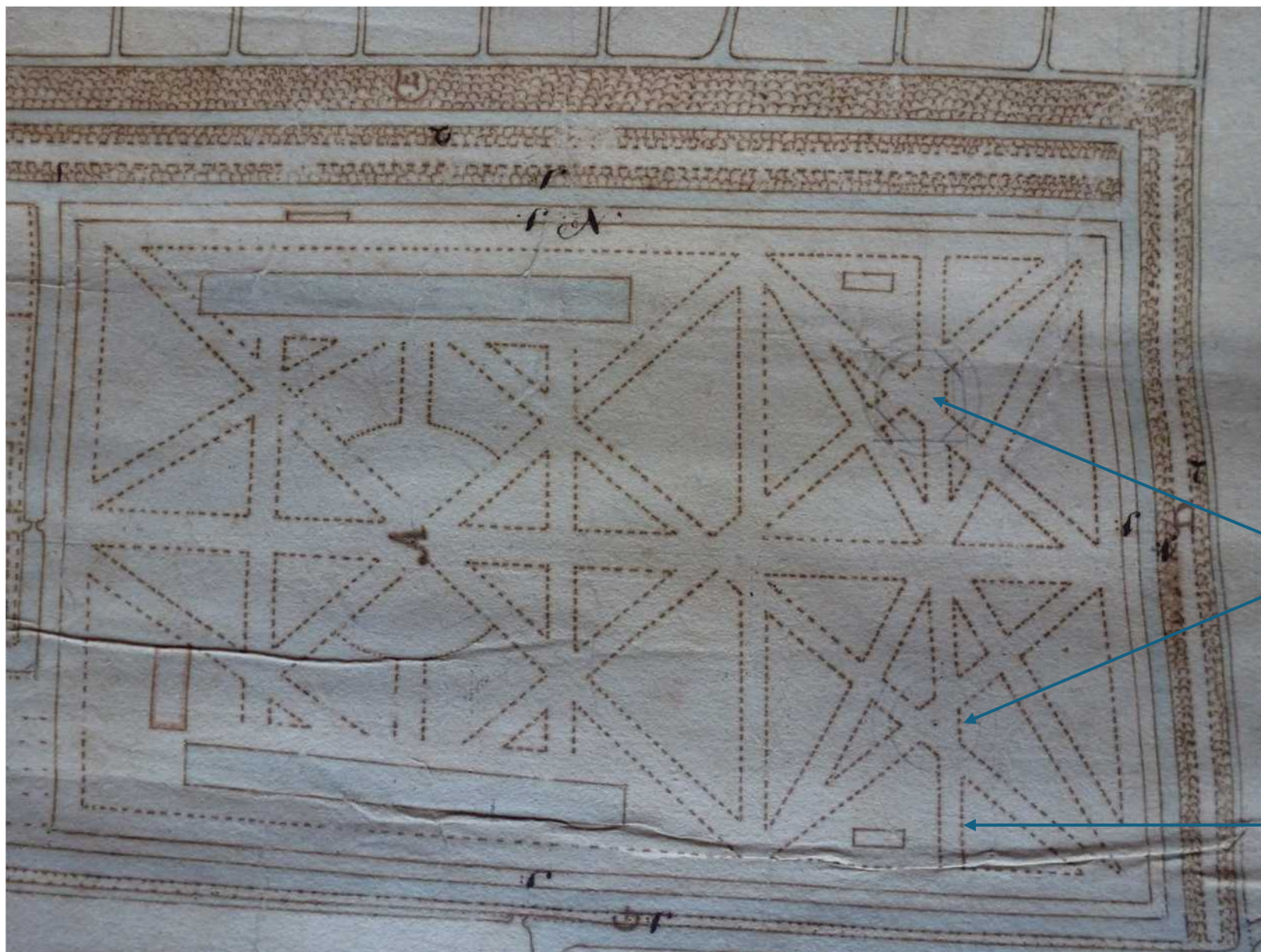

Januari 1700 verkoop J. Pauw aan F. Sluijsken

uit de veilingconditiën:

..... de aloude adellijke en riddermatige Hofstede genaamt Ter Horst,nog voorsien van een Thuijnmans Woning, grote Stalling, Koetshuijs, orangerie en Broeikas, mitsgaders Thuijnen, vrugtbare Boomgaarden waar van een omringd met een nieuwen swaren Muur, als mede een grote Diergaarde beplant met een Starrebosch, fraaie Heggens rondom beheind, daarin verscheide Harten en Rheen, hebbende verders plaisirigen Pleinen, Lanen, cingels, Plantagien, al te samen beplant met opgaande en volwassene Bomen, tussenbeide voorsien met verlustigende wateringen en vijvers, lopende om alle het selve een Gracht daarover voor en agter ophalende Bruggens; daar buijten nog aangelegen verscheide grote Elstakkers; strekkent de Voorlaan tot aan de Voorschoter Weg, en de agter Laan tot aan raaphorster Duijn;

Detail kaart ca 1672
Met passer en potlood vijvers getekend

N

vijvers

niet
aangelegd
dwarspa

boomgaard

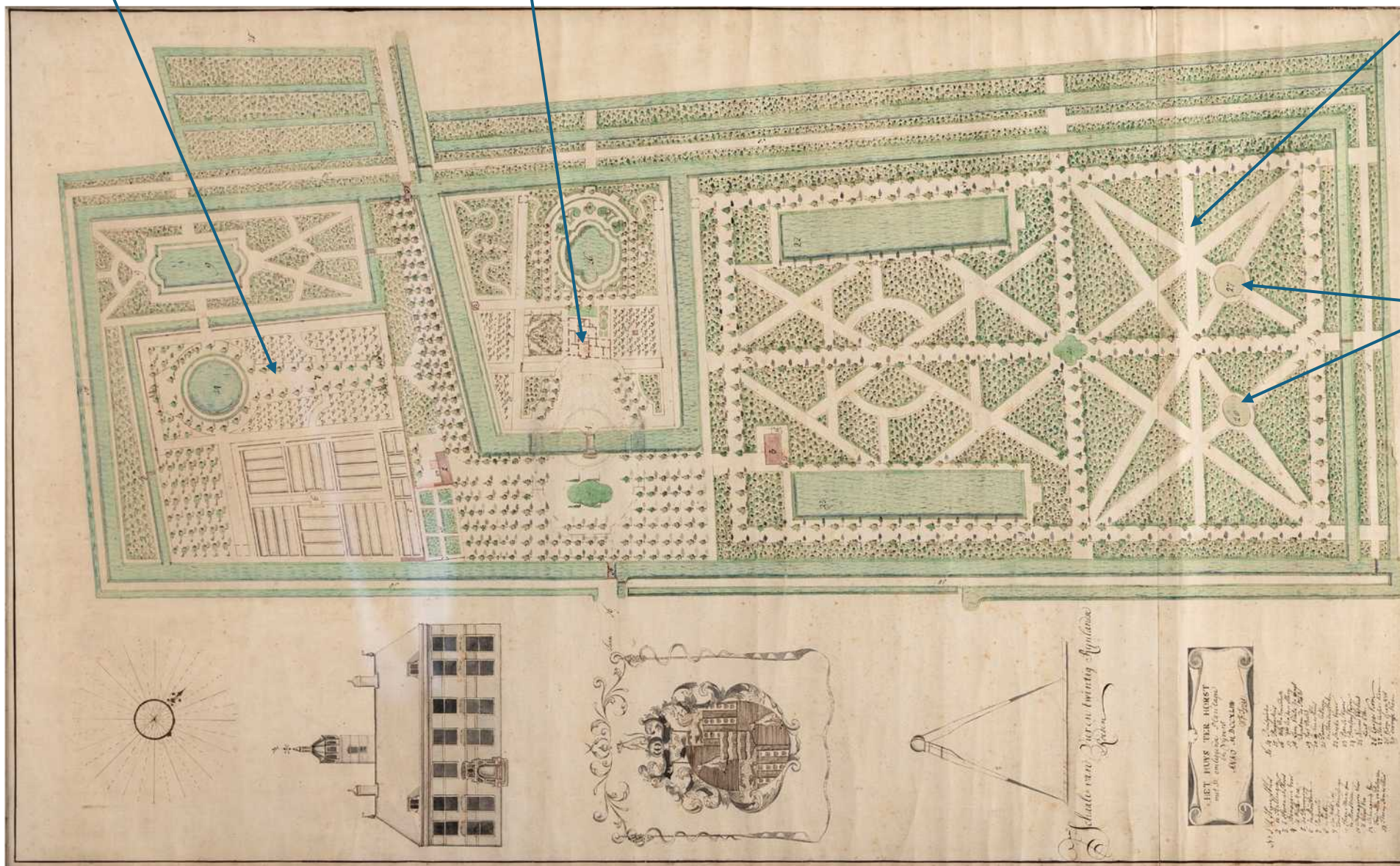
Ter Horst

Kaart 1743

archief kasteel Duivenvoorde

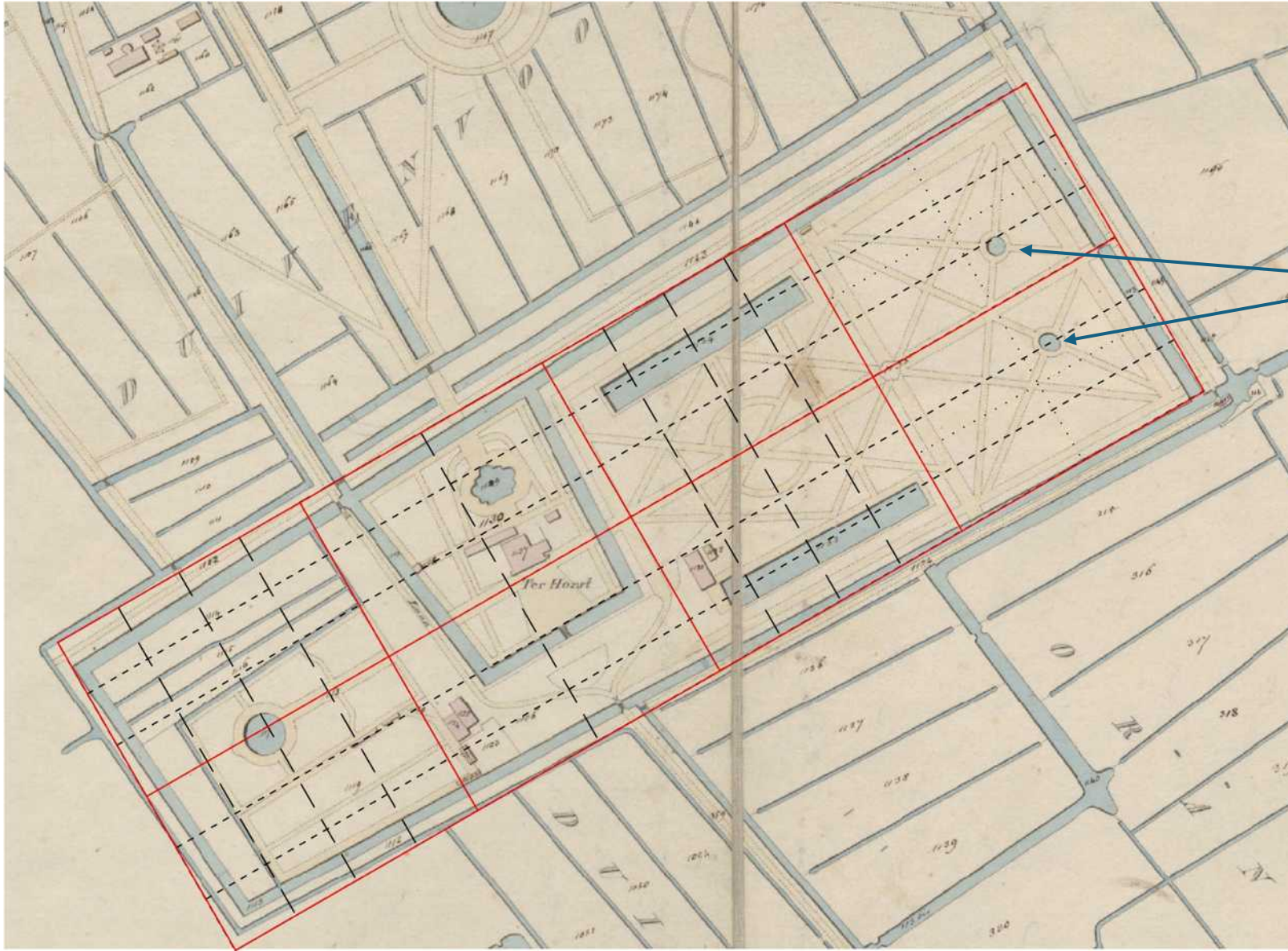
Niet
aangelegd
dwarspad

Vijvers,
niet op
dezelfde
plaats als
op de
vorige
kaart!

Ideaal classicistisch raster Ter Horst in rood (op kaart 1838)

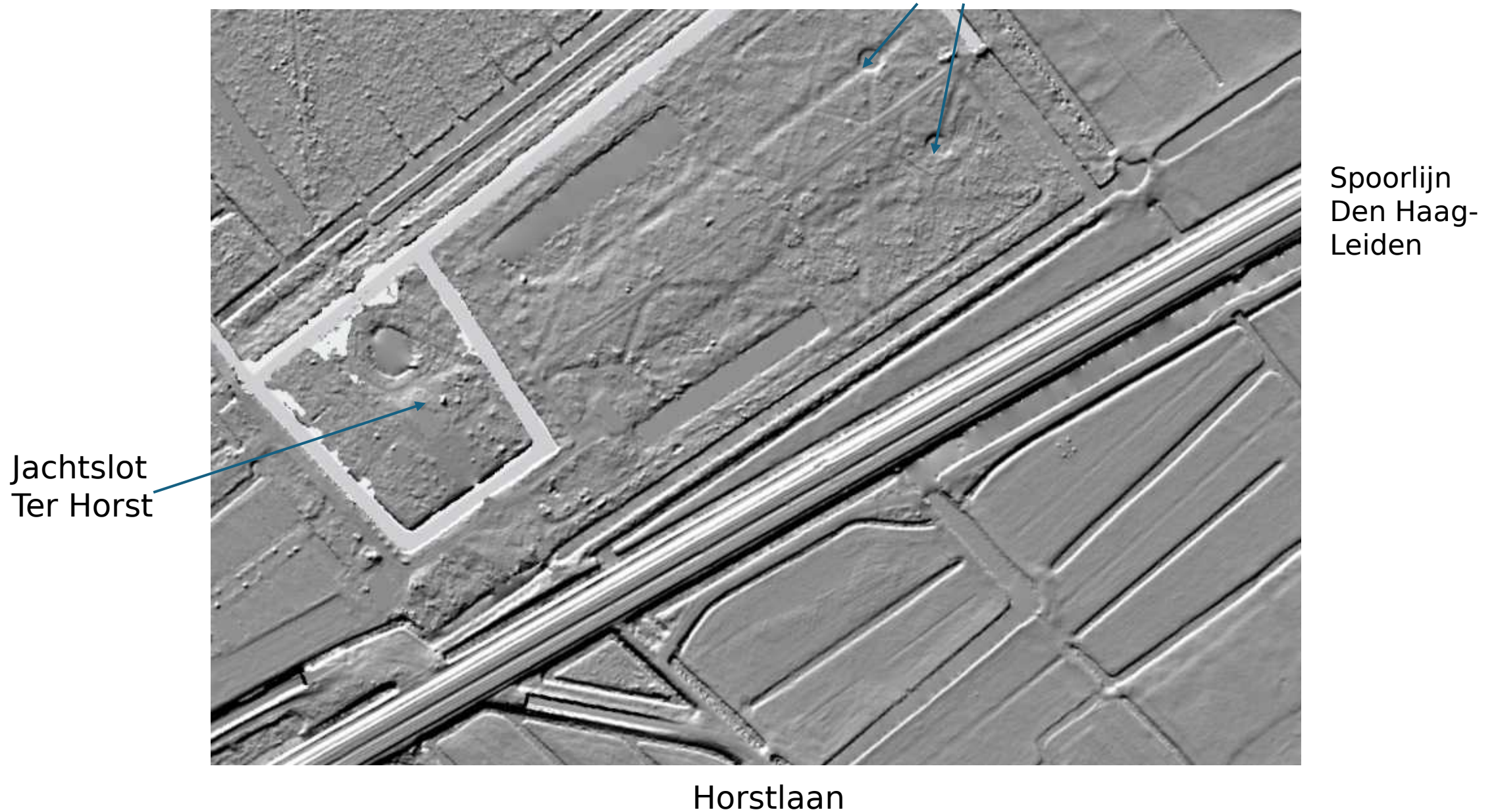
Past niet vanwege de vorm van het onderliggende smalle strandwalleetje

Vijvers
op
dezelfd
e plaats
als op
de
vorige
kaart

Ter Horst: Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) 2023

vijvers in de voormalige sloten

vervolg Ter Horst

- 1838-1903 periode prins Frederik - dochter prinses Marie von Wied. Prins Frederik koopt er nog buitenplaatsen bij. Het gehele bezit bestaat tenslotte uit Ter Horst, Raaphorst, de Paauw, Backershagen, Eikenhorst, Groot Haesebroek en de boerderij de Drie Papegaaien, totaal ca 750 ha groot. Landschapsarchitecten J.D. Zocher jr. en E. Petzold en architect H. Wentzel door prins Frederik ingeschakeld.
- 1903-heden periode privé bezit Koninklijk Huis, onderdeel van de Koninklijke Landgoederen De Horsten, ca 400 ha groot, waarvan ca 20 ha eikenhakhout en 80 ha essen- en elzenhakhout. Versobering beheer.
 - 1917 aanleg doolhof achter Ter Horst voor prinses Juliana in opdracht van prins Hendrik.
 - Vanaf eind jaren '60 aflopen regulier hakhoutbedrijf, vanwege instorten markt voor bonenstokken
 - (-> laag groeiende bonenrassen, die machinaal geoogst kunnen worden) en brandhout (-> aardgas)
 - 1977 begin essenhakhoutbeheer door vrijwilligers op ca 10 ha.
 - 2025 bijna alle essen in het hakhout overleden aan de essentaksterfte, weer terug naar elzenhakhout?

Vrijwilligers aan het werk ca 1980

Eigenaren Raaphorst en hun werkzaamheden aan het landschap

- 1230-1711 de van Raephorsten. Weinig tot niets bekend van hun werkzaamheden.
- 1557 Eikenhorst afgesplitst.
- 1711-1754 mw. Cadogan na verloting.

1714 Raaphorst in classicistische stijl gebracht, uitgelijnd op het kasteel, omlegging Buurweg.

Ook toestemming van Rijnland om het Raaphorster duin met opgaande bomen te beplanten.

- 1754-1783 periode F. H. baron van Wassenauer - W. Suurmond - F. de Bas.

1754, 9 november : '....verkopen een partij swaer Elsen hout, nae stams en struijks oirbaer te hakken,

houwen of rooijen'

Verdere ontginning en beplanting van het Raaphorster duin door de Bas als werkgelegenheidsproject: "In

1773 op de woeste hoog- en laag liggende duinen van de Raaphorst tegenover den Huize ten Deyl zag men

Verloting Raaphorst 1711

Erfgoed Leiden

Nu is 't Ernst, Zeker en Gewis,

Dat de

LOT ERY

VAN

RAAPHORST.

Die by de gantſche Weereld geprezen, en onvergelykelyk Geagt is,
uit dien hoofden ook doordringt in Successen boven alle anderen, als zulks op den
Eerſten Dag der Trekking zal blyken uit de Stukken.

Welke Dag door de DIRECTEUR is goedgebonden en baſt geſield / op Amſtels Kermis-Maandag, te gemoed
ziende de Looten nog overig op een gematheidige toep door die tyd zullen gedeſtikt zyn; dog zoo 't was (maar 't is tegens alle
Apparentie aan) dat dit goede oogenicht geſtend wierd / zoo verzeert BLANK een tegelyk op dees ſterke en eerlyge
Belofien, dat gemelde LOTERYE van RAAPHORST, (Compleet ſtaar baſt) zonder de minſte Draay of
Omweg, maar boog de Vuyt, en in alle Opregticheit / Donderdag den Eerſten October dezes Jaars
1711. in 't Openbaar binnen AMSTERDAM, in de Nieuwe Plantagie, ten Huizen van
Jacobus van den Abele, zal / na genoegen der Intreſſanten, Oetrokken worden.

NB. Zyt verzekert dat deze kragtige Exprefſie, ſchoon niet onderhevig de alderminſte Penaliteiten, eger by BLANK met meer tederheid zal geobſerveert
worden, dan of hy zig verbindt om 1000 Ducaten uitte keeren aan de Amſterd. Gereform. Diaconie-Armen, ingevallen dees laſtgeſelde Trek-dag door hem wird overreden.

VERDEELINGE van 50000 Looten, a 12 Gl. 't Lot, bedragende 600000 Gl.

1 Prijs, beſtaande in de Adelyke Huiſinge, of Dierlyke Hoſtad van Raaphorſt, gelegen onder en dicht by Waſſenaar,
omtrek Lyden, met 200 Schillinge, Koekhuys, Tuinmanshuys, Tuinen, Boomgaarden, Laanen en Plantagie, hier
Boere Wooningen, met omtrent 97 Morgen Zay- en Weyland, mitgeaders het Raaphorſter-Duin, groot by de
200 Morgen / met een Daimmayers Huys daar op / de Koorn-, Vlas- en Lammer-Tienden, alle de Ager-ſteenen,
Erf-pagten, Swaenen-lyft, en een Bank in de heide van Waſſenaar, boegte alle Geregtigheden en Privilegien tot het
bezoemende Huys van Raaphorſt behoorende / of in ſtantie Penningen / ten heere der Trecker, de ſomme van

	50000		50000		50000
1 Prijs a	30000	10000	7825 Prizen, bedragen	Gl.	585000
1 a	10000	10000			
2 a	10000	20000	1 a 400 gl. voor en na de	50000 gl.	800
3 a	6000	18000	1 a 300 gl. voor en na de	30000 gl.	600
3 a	5000	15000	1 a 150 gl. voor en na de	20000 gl.	500
4 a	4000	16000	4 a 200 gl. voor en na de	10000 gl.	800
4 a	3000	12000	6 a 150 gl. voor en na de	6000 gl.	900
6 a	2000	12000	6 a 125 gl. voor en na de	5000 gl.	750
100 a	1000	100000	8 a 100 gl. voor en na de	4000 gl.	800
100 a	400	40000	8 a 75 gl. voor en na de	3000 gl.	600
100 a	200	20000	12 a 60 gl. voor en na de	1000 gl.	720
100 a	100	10000	100 a 40 gl. voor en na de	1000 gl.	8000
7400 a	30	222000	1 a 165 gl. voor de Eerſte en Laatste.		539
7825 Prizen, bedragen	Gl.	585000	8077 Prizen en Premien, bedrag.	Gl.	600000

De verdere Omſtandigheden, ten opzichte der Heerlykheid, hoe, en op welke wyſe aan den Trecker te leveren, vind men in de kleine Condiſie, te lang om hier te verhalen.

De keninge van alle de Geld-Prizen, ten behoeden der Goedtrooicredens, is in dez als na 't getuult / maar 8 per Cens.

Men zal, ten genoegen der Intreſſanten, ten minſten 900, a 1000 Looten daags Trekken, en de Lyſten, ieder dag na de Trekking, (compt des Sondag) 's Morgens ten 10 uren,
worden uitgegeven, ter Plaatſe de is geveene.

De Rederye gaen by continue. Die genegen is in 15 Looten, 50, 100, 250, 500, 1000, 2000, 4000, 8000, 16000, 32000, 64000, 128000, 256000, 512000, 1024000, 2048000, 4096000, 8192000, 16384000, 32768000, 65536000, 131072000, 262144000, 524288000, 1048576000, 2097152000, 4194304000, 8388608000, 16777216000, 33554432000, 67108864000, 134217728000, 268435456000, 536870912000, 1073741824000, 2147483648000, 4294967296000, 8589934592000, 17179869184000, 34359738368000, 68719476736000, 137438953472000, 274877906944000, 549755813888000, 1099511627776000, 2199023255552000, 4398046511104000, 8796093022208000, 17592186044416000, 35184372088832000, 70368744177664000, 140737488355328000, 281474976710656000, 562949953421312000, 1125899906842624000, 2251799813685248000, 4503599627370496000, 9007199254740992000, 18014398509481984000, 36028797018963968000, 72057594037927936000, 144115188075855872000, 288230376151711744000, 576460752303423488000, 1152921504606846976000, 2305843009213693952000, 4611686018427387904000, 9223372036854775808000, 18446744073709551616000, 36893488147419103232000, 73786976294838206464000, 147573952589676412928000, 295147905179352825856000, 590295810358705651712000, 1180591620717411303424000, 2361183241434822606848000, 4722366482869645213696000, 9444732965739290427392000, 18889465931478580854784000, 37778931862957161709568000, 75557863725914323419136000, 151115727451828646838272000, 302231454903657293676544000, 604462909807314587353088000, 1208925819614629174706176000, 2417851639229258349412352000, 4835703278458516698824704000, 9671406556917033397649408000, 19342813113834066795298816000, 38685626227668133590597632000, 77371252455336267181195264000, 154742504910672534362390528000, 309485009821345068724781056000, 618970019642690137449562112000, 1237940039285380274899124224000, 2475880078570760549798248448000, 4951760157141521099596496896000, 9903520314283042199192993792000, 19807040628566084398385987584000, 39614081257132168796771975168000, 79228162514264337593543950336000, 158456325028528675187087900672000, 316912650057057350374175801344000, 633825300114114700748351602688000, 1267650600228229401496703205376000, 2535301200456458802993406410752000, 5070602400912917605986812821504000, 10141204801825835211973625643008000, 20282409603651670423947251286016000, 40564819207303340847894502572032000, 81129638414606681695789005144064000, 162259276829213363391578010288128000, 324518553658426726783156020576256000, 649037107316853453566312041152512000, 1298074214633706907132624082305024000, 2596148429267413814265248164610048000, 5192296858534827628530496329220096000, 10384593717069655257060992658440192000, 20769187434139310514121985316880384000, 41538374868278621028243970633760768000, 83076749736557242056487941267521536000, 166153499473114484112975882535043072000, 332306998946228968225951765070086144000, 664613997892457936451903530140172288000, 1329227995784915872903807060280344576000, 2658455991569831745807614120560689152000, 5316911983139663491615228241121378304000, 10633823966279326983230456482242756608000, 21267647932558653966460912964485513216000, 42535295865117307932921825928971026432000, 85070591730234615865843651857942052864000, 170141183460469231731687303715884105728000, 340282366920938463463374607431768211456000, 680564733841876926926749214863536422912000, 1361129467683753853853498429727072845824000, 2722258935367507707706996859454145691648000, 5444517870735015415413993718908291383296000, 10889035741470030830827987437816582766592000, 21778071482940061661655974875633165533184000, 43556142965880123323311949751266331066368000, 87112285931760246646623899502532662132736000, 174224571863520493293247799005065324265472000, 348449143727040986586495598010130648530944000, 696898287454081973172991196020261297061888000, 1393796574908163946345982392040522594123776000, 2787593149816327892691964784081045188247552000, 5575186299632655785383929568162090376495104000, 11150372599265311570767859136324180752990208000, 22300745198530623141535718272648361505980416000, 44601490397061246283071436545296723011960832000, 89202980794122492566142873090593446023921664000, 178405961588244985132285746181186892047843328000, 356811923176489970264571492362373784095686656000, 713623846352979940529142984724747568191373312000, 1427247692705959881058285969449495136382746624000, 2854495385411919762116571938898990272765493248000, 5708990770823839524233143877797980545530986496000, 11417981541647679048466287755595961091061972992000, 22835963083295358096932575511191922182123945984000, 45671926166590716193865151022383844364247891968000, 91343852333181432387730302044767688728495783936000, 182687704666362864775460604089535377456991567872000, 365375409332725729550921208179070754913983135744000, 730750818665451459101842416358141509827966271488000, 1461501637330902918203684832716283019655932542976000, 2923003274661805836407369665432566039311865085952000, 5846006549323611672814739330865132078623730171904000, 11692013098647223345629478661730264157247460343808000, 23384026197294446691258957323460528314494920687616000, 46768052394588893382517914646921056628989841375232000, 93536104789177786765035829293842113257979682750464000, 187072209578355573530071658587684226515959365500928000, 374144419156711147060143317175368453031918731001856000, 748288838313422294120286634350736906063837462003712000, 1496577676626844588240573268701473812127674924007424000, 2993155353253689176481146537402947624255349848014848000, 5986310706507378352962293074805895248510699696029696000, 11972621413014756705924586149611790497021399392059392000, 23945242826029513411849172299223580994042798784118784000, 47890485652059026823698344598447161988085597568237568000, 95780971304118053647396689196894323976171195136475136000, 191561942608236107294793378393788647952342390272950272000, 383123885216472214589586756787577295904684780545900544000, 766247770432944429179173513575154591809369561091801088000, 1532495540865888858358347027150309183618739122183602176000, 3064991081731777716716694054300618367237478244367204352000, 6129982163463555433433388108601236734474956488734408704000, 12259964326927110866866776217202473468949912977468817408000, 24519928653854221733733552434404946937899825954937634816000, 49039857307708443467467104868809893875799651909875269632000, 98079714615416886934934209737619787751599303819750539264000, 196159429230833773869868419475239575503198607639501078528000, 392318858461667547739736838950479151006397215279002157056000, 784637716923335095479473677900958302012794430558004314112000, 1569275433846670190958947355801916604025588861116008628224000, 3138550867693340381917894711603833208051177722232017256448000, 6277101735386680763835789423207666416102355444464034512896000, 12554203470773361527671578846415332832204710888928069025792000, 25108406941546723055343157692830665664409421777856138051584000, 50216813883093446110686315385661331328818843555712276103168000, 100433627766186892221372630771322662657637687111424552206336000, 200867255532373784442745261542645325315275374222849104412672000, 401734511064747568885490523085290650630550748445698208825344000, 803469022129495137770981046170581301261101496891396417650688000, 1606938044258990275541962092341162602522202993782792835301376000, 3213876088517980551083924184682325205044405987565585670602752000, 6427752177035961102167848369364650410088811975131171341205504000, 12855504354071922204335696738729300820177623950262342682411008000, 25711008708143844408671393477458601640355247900524685364822016000, 51422017416287688817342786954917203280710495801049370729644032000, 102844034832575377634685573909834406561420991602098741459288064000, 205688069665150755269371147819668813122841983204197482918576128000, 411376139330301510538742295639337626245683966408394965837152256000, 822752278660603021077484591278675252491367932816789931674304512000, 1645504557321206042154969182557350504982735865633579863348609024000, 3291009114642412084309938365114701009965471731267159726697218048000, 6582018229284824168619876730229402019930943462534319453394436096000, 13164036458569648337239753460458804039861886925068638906788872192000, 26328072917139296674479506920917608079723773850137277813577744384000, 52656145834278593348959013841835216159447547700274555627155488768000, 105312291668557186697918027683670432318895095400549111254310977536000, 210624583337114373395836055367340864637790190801098222508621955072000, 421249166674228746791672110734681729275580381602196445017243910144000, 842498333348457493583344221469363458551160763204392890034487820288000, 1684996666696914987166688442938726917102321526408785780068975640576000, 3369993333393829974333376885877453834204643052817571560137951281152000, 6739986666787659948666753771754907668409286105635143120275902562304000, 13479973333575319897333507543509815336818572211270286240551805124608000, 26959946667150639794667015087019630673637144422540572481103610249216000, 53919893334301279589334030174039261347274288845081144962207220498432000, 107839786668602559178668060348078522694548577690162289924414440996864000, 215679573337205118357336120696157045389097155380324579848828881993728000, 431359146674410236714672241392314090778194310760649159697657763987456000, 862718293348820473429344482784628181556388621521298319395315527974912000, 1725436586697640946858688965569256363112777243042596638790631055949824000, 3450873173395281893717377931138512726225554486085193277581262111899648000, 6901746346790563787434755862277025452451108972170386555162524223799296000, 13803492693581127574869511724554050904902217944340773110325048447598592000, 27606985387162255149739023449108101809804435888681546220650096895197184000, 55213970774324510299478046898216203619608871777363092441300193790394368000, 110427941548649020598956093796432407239217743554726184882600387580788736000, 220855883097298041197912187592864814478435487109452369765200775161577472000, 441711766194596082395824375185729628956870974218904739530401550323154944000, 883423532389192164791648750371459257913741948437809479060803100646309888000, 1766847064778384329583297500742918515827483896875618958121606201292619776000, 3533694129556768659166595001485837031654967793751237916

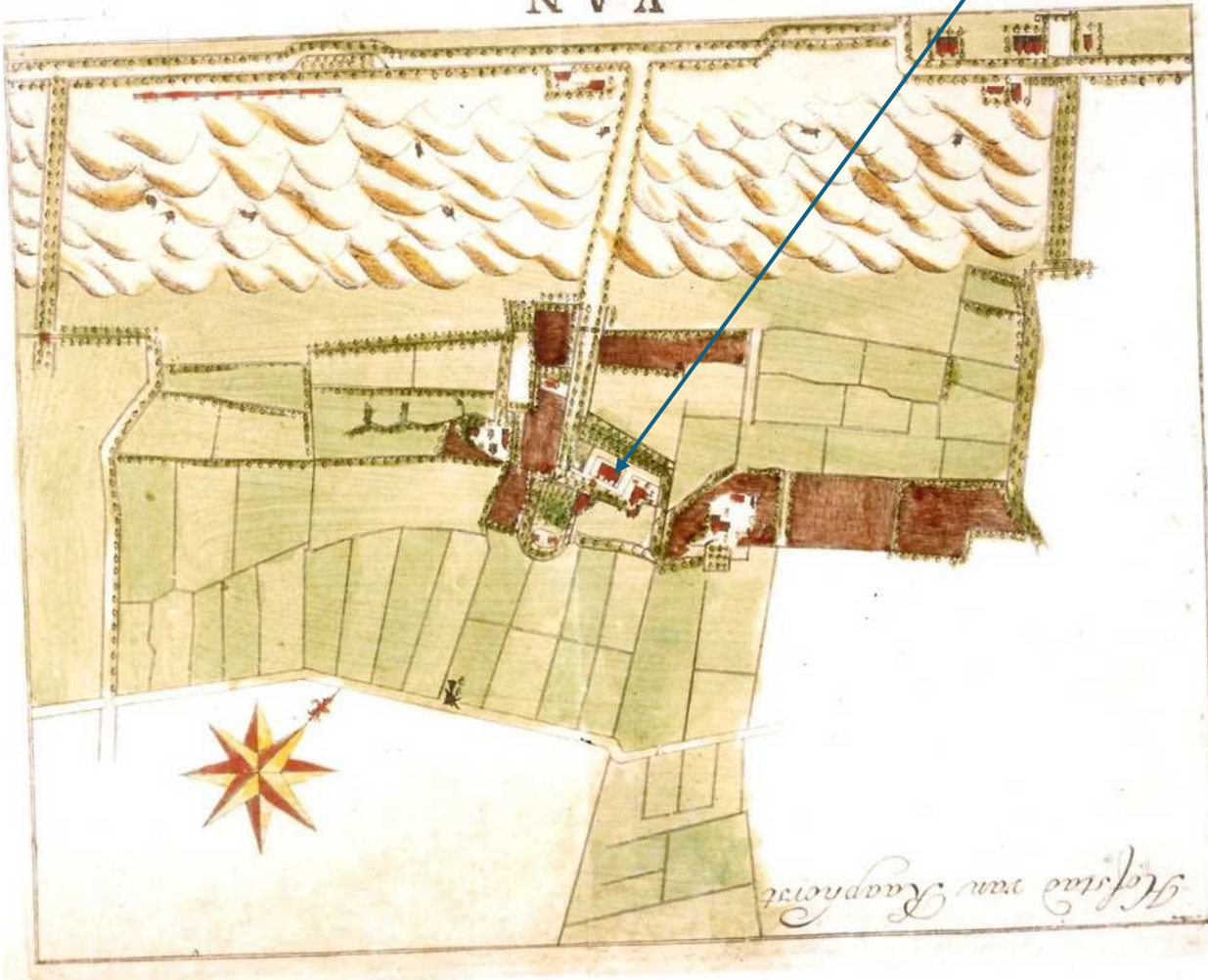
Detail Ioterijkaart

blauw onderstreept: het Raaphorster-Duin 'met een Duinmaayers Huis daar op'.
Duinmaayers = duinmeiers: konijntelers, annex jachtopzieners;
zie ook de in het vorige plaatje getekende konijnen in het Raaphorsterduin: de konijnen waren een selling-point

I Prys, bestaande in de Adelyke Huyfinge, of Heerlyke Hoffstad van Raaphorst, gelegen onder en dicht by Waffenaar, omtrent Lyden, met zyn Stallinge, Koethuis, Tuinmans-huis, Tuinen, Boomgaarden, Laanen en Plantagie, vier Boere Wooningen, met omtrent 97 Morgen Zaay- en Weyland, mitsgaders het Raaphorster-Duin, groot by de 200 Morgen / met een Duinmaayers Huis daar op / de Koorn-, Vlas- en Lammer-Tienden, alle de Agter-leenen, Erf-pagten, Swaanen-drift, en een Bank in de Kerk van Waffenaar, voorts alle Geregtigheden en Privilegien tot het voornoemde Huis van Raaphorst behoorende / ofte in contante Penningen / ten keure der Trekker, de zomme van

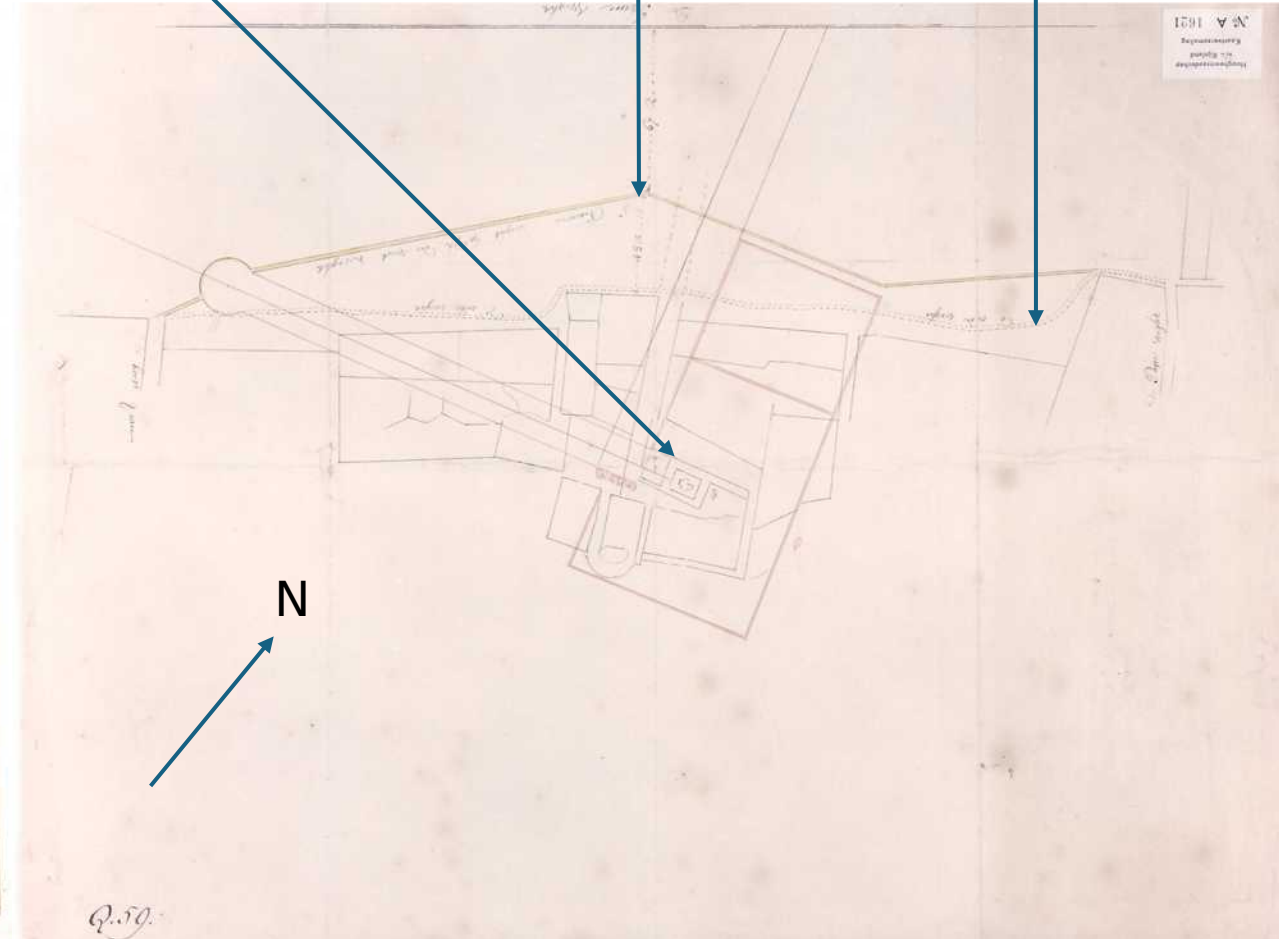
Raaphorst 1711 classicistische stijl 1714

plaats kasteel

Aanleg in

Buurweg nieuw
Buurweg oud

AHN 2021

classicistische aanleg nog steeds herkenbaar

‘puinstuk’

Het kasteel Raaphorst 1738

Papeweg zoals door de Bas aangelegd
kerktoren helaas niet meer te zien door de bebouwing

vervolg Raaphorst

- 1783-1838 periode Twent. A.P. Twent had in 1770 al de Paauw gekocht.
Voortzetting beplanting van het Raaphorsterduin, proefnemingen met verschillende beplantingen en schapen. Aanleg Seringenberg en ijskelder. Opvolger achterneef A.J. Twent stopt de experimenten.
- 1838-1903 periode prins Frederik – zijn dochter prinses Marie von Wied
Inschakeling landschapsarchitecten J.D. Zocher jr. (1838-1840) en E. Petzold (1854-1859) en architect H. Wentzel (1851-1872), vooral op de Paauw en Raaphorst.
1840 laatste restanten kasteel verwijderd (het zgn. ‘puinstuk’ resteert, zie de AHN kaart hiervoor).
- 1903-heden periode privé bezit Koninklijk Huis, onderdeel van de Koninklijke Landgoederen De Horsten.
1954 toestemming van Rijnland voor uitzanden Grote vijver t.b.v. de verbreding van de N44/A44.

Volgende zes plaatjes

- Van 1822 tot 1838: Twent verkoopt zand uit wat toen de 'Zanderij' heette en graaft zandvaarten/vaarsloten om het zand af te voeren.
- Van 1839 tot 1854: Zocher ontwerpt in opdracht van prins Frederik paden en watergangen in en rond de Zanderij (zie potlood op kaart 1853)
- Van 1854 tot 1859: Petzold ontwerpt in opdracht van prins Frederik waterpartij en landschappelijke inrichting daaromheen (gedeeltelijk met potlood), nu de 'Grote vijver' geheten.

1822
kadaster

1838
gemeente archief Wassenaar

1853

gemeente archief Wassenaar

1854

archief Groot Haesebroek, Den Haag

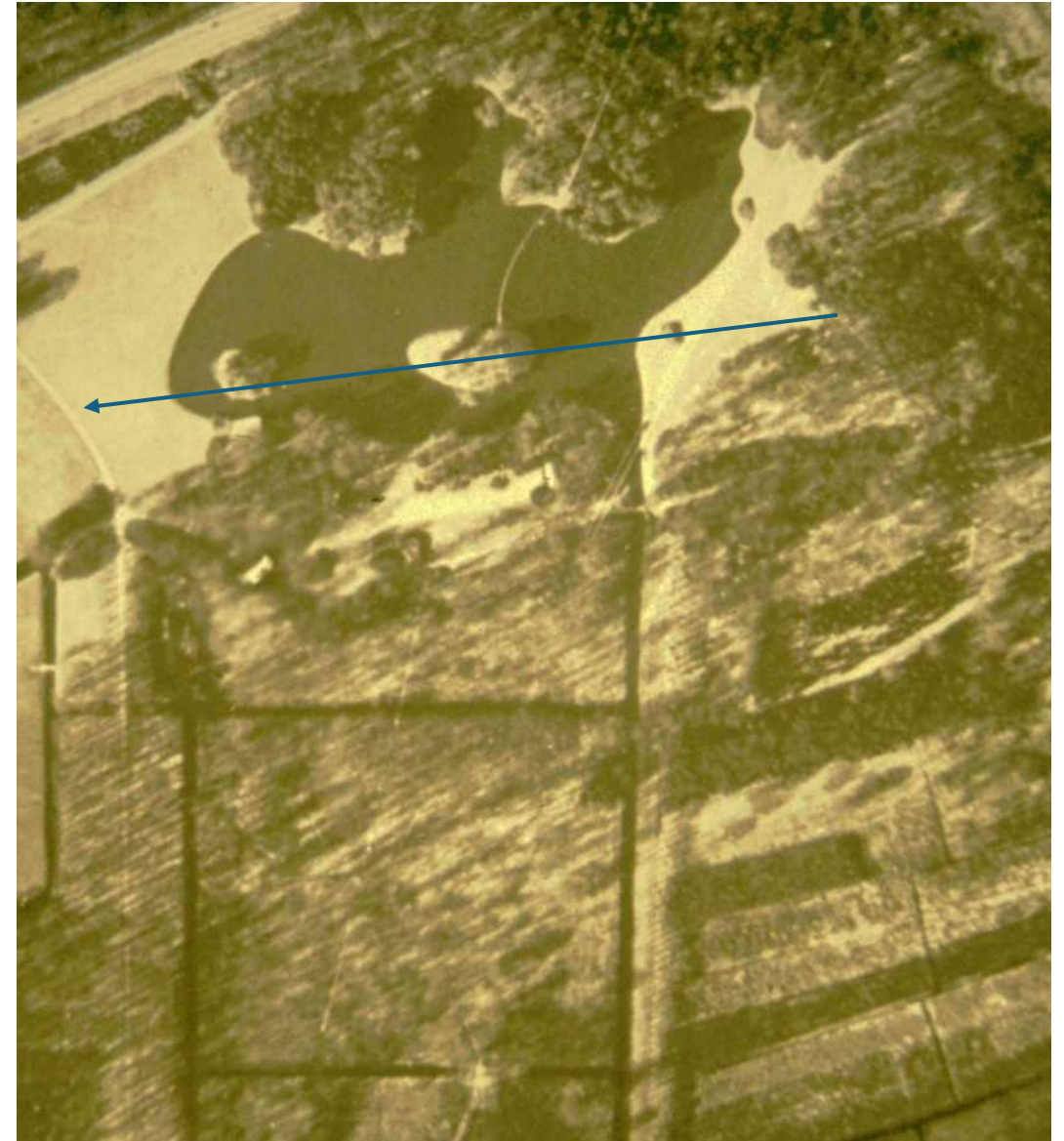

1855

koninklijke Verzamelingen, Den Haag

1936

Zicht over grote vijver richting Seringenberg 1872

Zie blauwe pijl op vorige plaatje

Grote vijver 2015

ca 10 m afkalving vijverrand door de uitzanding van 1954

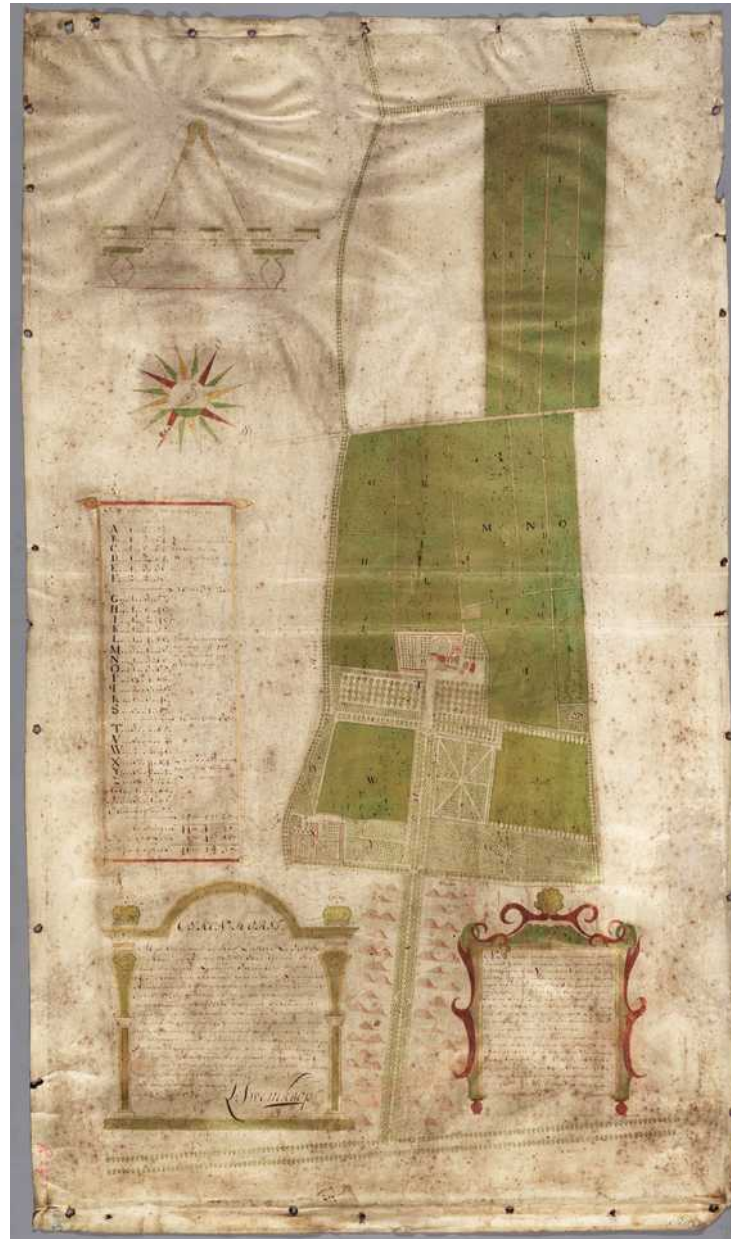

Eigenaren Eikenhorst en hun werkzaamheden aan het landschap

- 1557-1568 periode Witte Wittensz. en zijn zoon Jacob Wittensz. Geen werkzaamheden bekend, alleen aankopen van land.
- 1568-1659 periode Boll van Hamersveld, van toen af de naam Bollenwoning.
in 1612 is sprake van 'houtlandt' = hakhout
- 1659-1736 periode Roodenburg-Reijnst-Levestenon
1730 kaart van L. Swemkoop met voor het eerst de naam 'Eykenhorst'.

Eikenhorst 1730

Haags gemeentearchief

vervolg Eikenhorst

- 1736-1845 periode Dierquens-van Hees.

1743 Dierquens huurt een deel van het Raaphorsterduin van mw. Cadogan onder de voorwaarde

goed voor de konijnen te zorgen, o.a. door 's winters bij te voeren (er was een Duinmaayers Huis,

zie toelichting Loterijkaart uit 1711 hiervoor).

1756 Dierquens koopt van F.H. baron van Wassenaer (nieuwe eigenaar Raaphorst) een deel van

het Raaphorsterduin met de verplichting alle konijnen uit te roeien (depopuleren) voor 1 februari

1759

-> Economisch belang van konijntenteelt 2^e helft 18^e eeuw afgenomen, schade aan het gewas en

de beplanting nu belangrijker dan opbrengst (zie *Bloeiende duinen*, (2019) blz. 18).

vervolg Eikenhorst

- 1845-1903 periode prins Frederik-zijn dochter prinses Marie von Wied.
Prins Frederik breekt het oorspronkelijke Eikenhorst af en bouwt een nieuw huis.
- 1903-heden periode privébezit Koninklijk Huis, onderdeel van de Koninklijke Landgoederen De Horsten.
April – juni 1920 correspondentie over het voorstel van architect Wouters om Eikenhorst en Raaphorst tegen Meijendel te ruilen, wat koningin Wilhelmina afwijst.
1921 correspondentie met o.a. de Exploitatie maatschappij Groot Haesebroek over het verkopen van een deel van Eikenhorst n.a.v. hardnekkige geruchten dat koningin Wilhelmina (een deel) zou willen verkopen. Zij wijst dit uiteindelijk ook af.
14 september 1944 Eikenhorst getroffen door Engels bombardement, vanwege V2 startbaan op Raaphorst, na de oorlog wederopbouw boerderij (zie bomkraters op AHN).

Bombardement 14 september 1944

RAF

Bomkraters op AHN 2021

Wat is hakhout?

- Hakhout is een vorm van boombeheer waarbij periodiek de uitlopers/slieten/telgen worden teruggezet (gehakt), met een omloop van 5 tot 10 jaar afhankelijk van de boomsoort, de groeiomstandigheden en het gewenste product;
- Boomsoorten o.a.: els, eik, es, wilg, iep, berk;
- Landschappelijk effect: zie volgende plaatje
- Effect op natuurwaarden
- Verdwijnende cultuurhistorie bij teloor gaan economische functie: of ook onderdeel van de cultuurhistorie?

Hakhout op Raaphorst

1933

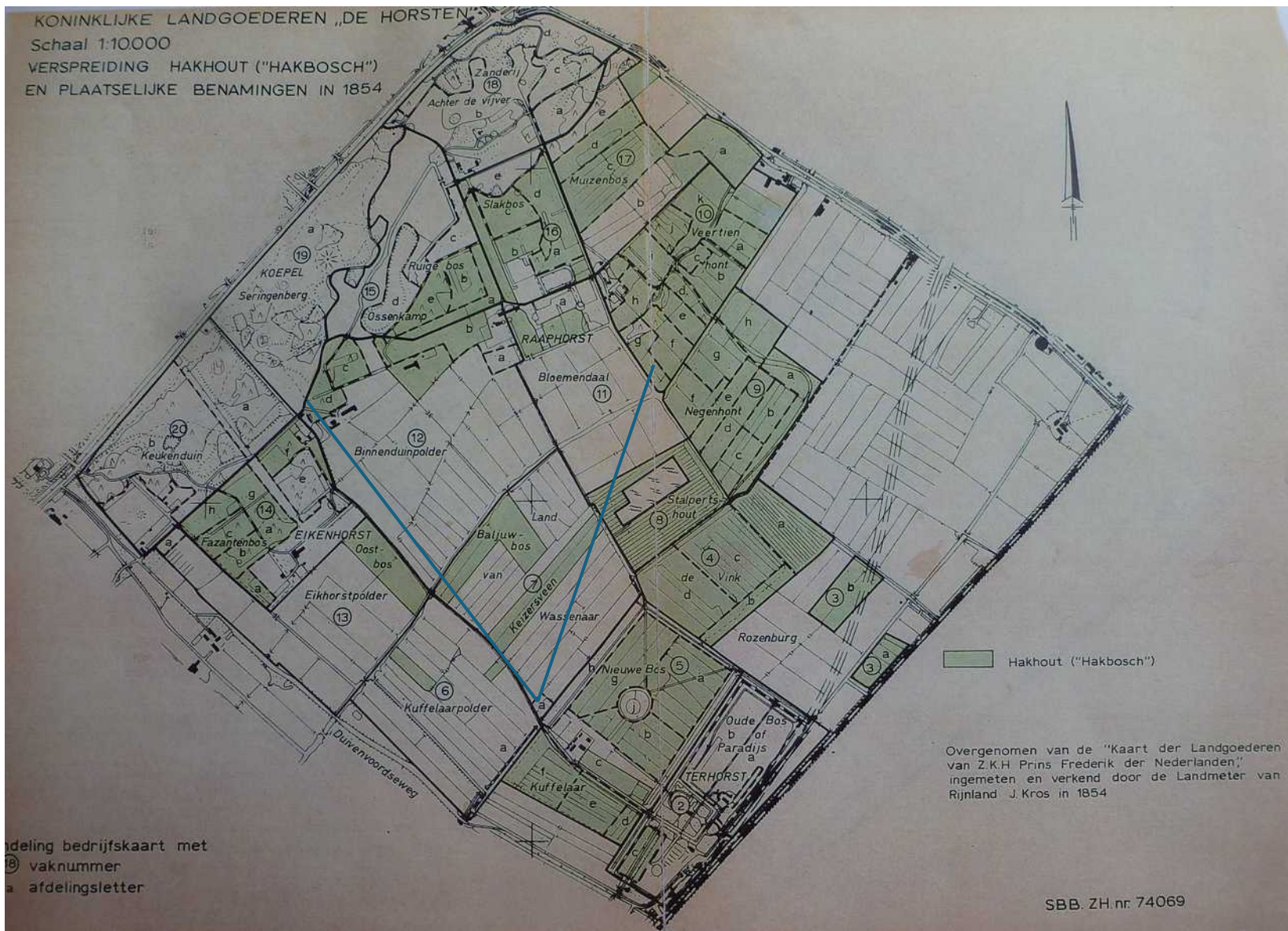

1938

Verspreiding hakhout in 1854

Nu geen hakhout
meer: de bosjes
in vak 6; het
Baljuwbos en het
Keizersveen in
vak 7; het
Oostbos in vak 13

Blikveld foto
op volgende
plaatje

Zicht vanaf de Horstlaan naar de 'overkant'
was in 1854 niet mogelijk door het Keizersveen en het Baljuwbos, zie vorige plaatje

nabrande

- Stalpertshout oudste hakhout in deze streek voorzover (mij) bekend. Voor het eerst gehakt in 1552, 6 jaar na het planten van de elst ('Int jaer xvc lii heeft Adriaen Stalpert doen vercoopen den elst achter zijn woeninge van Rosenburch'; 'welcken elst gestaen hadde ses jaeren'). Hoorde dus bij Rosenberg. In 1544 nog 'een stickgen veenlants'.

In 1839 door prins Frederik geruild met Duivenvoorde (dat in 1729 eigenaar was geworden van Rosenberg) voor gronden langs de Horstlaan.